

Mike Davis: Våren möter vintern

[Artikel ur *New Left Review* nr 72, november-december 2011.]

Under stora omvälvningar flyger liknelserna som granatsplitter. De upphetsande protesterna 2011 – den pågående arabiska våren, de ”varma” spanska och grekiska somrarna, den ”ockuperade” hösten i USA – har oundvikligen blivit jämförda med märkesåren 1848, 1905, 1968 och 1989. Förvisso gäller fortfarande en del grundläggande saker och de klassiska mönstren upprepar sig. Diktatorer darrar, kedjor sprängs och palats stormas. Gatorna blir magiska laboratorier där medborgare och kamrater skapas och radikala tankar plötsligt får jordiska krafter. *Iskra* blir *Facebook*. Men kommer denna nya komet av protester att bli kvar på vinterhimlen eller är det bara ett kort, bländande meteorregn? Ödet för de tidigare revolutionsdagarna varnar oss att våren är den kortaste av årstiderna, i synnerhet när deltagarna kämpar i namn av en ”annan värld” som de inte har någon verklig planritning för eller ens en idealbild.

Men det kanske kommer senare. För att kunna överleva måste de nya sociala rörelserna – ockupanterna, *indignados*,* de små europeiska antikapitalistiska partierna och den nya arabiska vänstern – först skaffa sig djupare rötter inom massmotståndet mot den världsomspännande ekonomiska katastrofen, vilket – om vi ska vara ärliga – i sin tur förutsätter att de nuvarande stämningarna av ”horisontalitet”[§] så småningom kan jämka in en tillräckligt disciplinerad ”vertikalitet” för att kunna debattera och anta organiserande strategier. Det är en skrämmande lång väg bara att nå fram till startpunkten för de tidigare försöken att bygga en ny värld. Men en ny generation har åtminstone på ett modigt sätt inlett resan.

Kommer den fördjupade ekonomiska kris som nu slukar en stor del av världen ovillkorligen att påskynda en global förnyelse av vänstern? De följande ”punkterna” är mina spekulationer. De är tänkta att sätta igång en diskussion, de är bara ett sätt att tänka högt om några av de historiska särdragen hos 2011 års händelser och vad de skulle kunna staka ut för resultat under de kommande åren. Det bakomliggande antagandet är att akt två i detta drama kommer att medföra många vinter-scener som utspelar sig mot bakgrund av ett sammanbrott för den exportledda ekonomiska tillväxten i BRIC-länderna[†] liksom en fortsatt nedgång i Europa och USA.

1. Kapitalistiska mardrömmar

Först måste vi betyga vår vördnad till skräcken och paniken vid kapitalismens honnörsbord. Det som till och med för marxister var otänkbara för bara ett år sedan är nu ett spöke som hemsöker affärstidningarnas ledarsidor: en överhängande förintelse av stora delar av globaliseringens institutionella ramar och en urholkning av den internationella samhällsordning som upprättats efter 1989. Det finns en ökande oro för att krisen inom eurozonen följd av en samordnad lågkonjunktur i hela världen skulle kunna föra oss tillbaka till en värld som på 1930-talet, med halvt enväldiga valuta- och handelsblock som blivit tokiga av nationalistisk avundsjuka och bitterhet. I detta scenario skulle det inte längre finnas någon ledande reglering av pengar och efterfrågan: USA alltför svagt, Europa alltför desorganiserat, och Kina med lerfötter och alltför beroende av export. Varenda andra rangens makt skulle vilja ha sin egen uranberikade säkerhetspolitik. Regionala kärnvapenkrig skulle bli en möjlighet. Långsökt? Kanske, men det är också tron på en tidsresa tillbaka till 1990-talets strålande dagar. Våra analoga sinnen kan helt enkelt inte lösa alla de differentialekvationer som skapas av eurozonens begynnande uppsplittring eller en trasig packning i den kinesiska tillväxtmotorn. Medan

* **Indignados** är det spanska ordet för ”de ilska”, och är det namn som antogs av proteströrelsen i Spanien 2011 – öa.

§ Syftar på ideologin om att decentralisera makten och upprätta en ”platt” maktstruktur – öa.

† **BRIC** (på svenska ibland även *BRIK*) är en förkortning för Brasilien, Ryssland, Indien och Kina – öa.

explosionen på Wall Street 2008 mer eller mindre korrekt förutsågs av olika experter, är det som nu rusar mot oss långt mer än vad någon olycksprofet, eller för den delen tre Karl Marx, kan förutspå.

2. Från Saigon till Kabul

Om den nyliberala apokalypsen faktiskt nalkas, så kommer Washington och Wall Street att betraktas som de främsta mordänglarna efter att både ha krossat det nordamerikanska finanssystemet och Mellanöstern (liksom torpederat varje möjlighet att lindra miljökatastrofen). Bushs invasioner av Irak och Afghanistan kan vid en historisk tillbakablick ses som klassiska övermodiga handlingar som tog sig vatten över huvudet: snabba stridsvagnssegrar och illusioner om allsmäktighet följdes av långa utmattningskrig och grymheter som riskerar att sluta lika illa för Washington som Moskvas vågspel över floden Oxus ett kvarts sekel tidigare. USA har på ena fronten blockerats av talibanerna med stöd av Pakistan, och av shiamuslimer med stöd av Iran på den andra. Även om Washington fortfarande har ett fast stöd från Israel och kan fylla himlen med mördardrönare eller samordna dödliga NATO-angrepp, så har de inte lyckats göra det säkert för de amerikanska trupperna i Irak, och det har begränsat antalet soldater på marken i en stödstat i Mellanöstern. De demokratiska upproren i Tunisien och Egypten tvingade Obama och Clinton att artigt applådera när två av deras välvilligt inställda regimer blev halshuggna.

Den uppenbara vinsten av ett tillbakadragande – en mer förnuftig jämvikt mellan USA:s militära makt och målsättningar och de minskande skatteresurserna och det minskade globala ekonomiska inflytandet – hindras fortfarande av de galna planer som kokats ihop i Tel Aviv eller ett dödligt hot mot den saudiska diktaturen. Trots att Kanadas enorma reserver av råolja och oljeskiffern i Alleghenybergen minskar USA:s direkta beroende av oljefälten i Mellanöstern, så frigör de inte som vissa hävdar den amerikanska ekonomin från världsmarknadens energipriser, som bestäms av politiken kring Persiska viken.

3. Ett arabiskt 1848

Den ofullbordade arabiska politiska revolutionen är enorm till sin omfattning och sociala energi, en historisk överraskning som är jämförbar med 1848 eller 1989. Den stöper om Nordafrikas och Mellanösterns geopolitik och lämnar Israel som en förlegad utpost från Kalla kriget (och därmed farligare och mer oberäknelig än någonsin), samtidigt som den har gjort det möjligt för Turkiet som övergivits av EU (vilket visade sig vara ganska bra) att på nytt skaffa sig ett centralt inflytande i de länder som en gång tillhörde det Ottomanska riket. I Egypten och Tunisien hjälpte upproren också till att återerövra demokratins verkliga innebörd från de censurerade versioner som NATO torgfört. Det går att dra utmanande jämförelser med tidigare och nuvarande ”blomsterrevolutioner”. Precis som 1848 och 1989 är den arabiska jätte-intifadan en kedjereaktion, ett uppror, mot ett regionalt enväldigt system, med Egypten jämförbart med Frankrike i det första fallet, och kanske Östtyskland i det andra. Det kontrarevolutionära Rysslands roll spelas idag av Saudiarabien och schejkdömena vid Persiska viken. Turkiet representerar det liberala England som regional modell för en återhållsam parlamentarism och ekonomiska framgångar, medan palestinierna (om vi tänjer ut liknelsen till det yttersta) är en romantisk förlorad sak som liknar polackernas. Shiamuslimerna är ilska utbölningar som slovakerna och serberna. (*Financial Times* har för sin del nyligen uppmanat Obama att tänka som en ”ny Metternich”.)*

4. Folkets parti

Det politiska islam erövrar ett folkligt mandat som är lika överväldigande (om än kanske inte mer långvarigt) som de östeuropeiska liberalernas efter händelserna 1989. Det kunde inte bli på något

* **Klemens von Metternich** var en österrikisk statsman och en av 1800-talets största statsmän och diplomater – öa.

annat sätt. Under det senaste halvsekle har Israel, USA och Saudiarabien – de första två genom att invadera, det sistnämnda genom att omvända – praktiskt taget krossat all sekulär politik i arabvärlden. I och med det oundvikliga frånfallet för den sista baathistiska* bunkern i Damaskus kommer 1950-talets stora panarabiska politiska rörelser (nasserismen, kommunismen, baathismen, det muslimska brödraskapet) att ha reducerats till brödraskapet och dess wahhabitiska rivaler.[§]

Brödraskapet är, i synnerhet i sin födelseort Egypten, de politiska rörelsernas ursprungliga gamla ungmö, som under mer än 75 år har väntat på att få ta makten, trots att det haft ett masstöd längs Nilen som redan i slutet av 1940-talet beräknades till flera miljoner. Att denna erfarna, multinationella politiska rörelse varit så varaktig i åtminstone fem arabländer är också en av de främsta skillnaderna mellan upproren 2011 och de europeiska föregångarna. Både 1848 och 1989 hade de folkliga demokratiska rörelserna bara frön till politiska organisationer. 1848 fanns det i själva verket praktiskt taget inga politiska masspartier i modern mening utanför USA. 1989-1991 fylldes å andra sidan det politiska och PR-tomrummet snabbt av en översittarmobb av tyska konservativa personer och kommissarier från Wall Street, som sopade huvuddelen av de faktiska ledarna från gräsrotterna åt sidan.

I motsats till detta har brödraskapet i tysthet svävat över den egyptiska scenen som en sfinx. Dess massorganisationer har verkat halvt legalt och har byggt imponerande delar till en alternativ stat inklusive avgörande välfärdsnätverk för de fattiga. Dess martyrer (inklusive den ”islamistiska Lenin”, Sayyid Qutb, som mördades av Nasser 1966) är lika välkända för de flesta gudfruktiga egyptier som raden av kungar är för engelsmännen eller presidenter för amerikanerna. Trots den skräckinjagande bild det har i väst har det utvecklats till att omfatta delar av den fria-marknadsislamism som representeras av det härskande Rättvise- och utvecklingspartiet i Turkiet.

5. Egyptens adertonde Brumaire?

Men som den första omgången av Egyptens parlamentsval livfullt visade kan brödraskapet inte längre påstå sig vara den enda representanten för folkets fromhet. Att det hoprafsade salafistpartiet[†] Al-Nour kunde erövra uppskattningsvis 24% av rösterna (jämfört med brödraskapets 38%) understryker oron bland det egyptiska samhällets gräsrotter. Trots att de till en början höll sig undan från revolutionen den 25 januari kan salafisterna nu faktiskt utgöra den största kaderorganisationen i den sunnitiska världen. I brödraskapets fotspår och med generöst understöd från Riyadh ägnar de sig åt en olycksbådande konflikt med kopterna och sufisterna.[‡] Maktbalansen mellan de två islamistiska lägren kommer sannolikt att avgöras under det närmaste året genom priset på bröd och arméns politik. Om brödraskapet hade kommit till makten tidigare under det förra decenniet skulle den globala tillväxten ha stärkt både den turkiska vägens lockelse och möjligheter. Men i och med att alla vindflöjlar nu pekar mot bankrutt, kan Ankaras världsbild (liksom den brasilianska modellen i Sydamerika) bli av med sina ekonomiska framgångar och förlora sin regionala dragningskraft.

Å andra sidan kommer salafisternas offentliga bild – omutliga, antipolitiska och sekteristiska – automatiskt att trollbindas av en fortsatt misär och upplevda hot mot islam. Delar av den egyptiska militären har utan tvivel redan analyserat det ”pakistanska alternativet” med en underförstådd eller formell allians med salafisterna. Olika omständigheter kan främja detta scenario: fortsatt motstånd från generalernas sida mot ett verkligt överlämnande av makten; brödraskapets oförmåga att tillfredsställa folkets minsta förväntningar på ekonomisk välfärd; eller att en liberal-vänsterkoalition

* **Baathismen** var en panarabisk, nationalistisk, sekulär och socialistisk rörelse. Ett baathistiskt parti satt i ledningen för Irak och härskar i Syrien idag – öa.

§ **Wahhabism** är en mycket strikt fundamentalistisk riktning inom islam – öa.

† **Salafismen** är en riktning inom sunniislam (islams två huvudriktningar är sunni och shia) som vill gå tillbaka till religionen så som den praktiserades av de tre första generationerna av muslimer – öa.

‡ **Kopter** är den största inhemska kristna befolkningsgruppen i Egypten. **Sufism** är en samlingsbeteckning för den andliga aspekten inom islam – öa.

får en vågmästarroll i parlamentet. (Å sin sida skulle Israel kunna destabilisera en egyptiska demokratin med ett enda flyngangrepp. Hur skulle sunnipartierna besvara ett angrepp mot Iran?)

När allt kommer omkring har den egyptiska vänstern studerat *Louis Bonapartes Adertonde Brumaire* ända sedan Nasser. Den känner till allt om folkomröstningar, trasproletärer, napoleonska härskare och potatissäckar. I förbund med arbetare och ungdomar från alla möjliga religiösa grupperingar var dess smågrupper och nätverk kraften bakom revolutionen den 25 januari liksom den nya ockupationen av Tahrirtorget i november. Kommer en islamistisk majoritetsregering att garantera den nya vänsterns och fackföreningarnas rätt att organisera sig öppet och delta i kampanjer? Det kommer att bli den egyptiska demokratis avgörande prov.

6. Sammanbrottet kring Medelhavet

Under tiden står södra Europa inför samma förödelse genom strukturella anpassningar och framtvingade åtstramningar som Latinamerika fick uppleva på 1980-talet. Ironin är mördande. Även om norra Europa plötsligt har drabbats av ett akut fall av minnesförlost, så var för några år sedan affärstidningarna fyllda med hyllningar till Spanien, Portugal och till och med Grekland (plus Turkiet utanför EU) för deras förmåga att minska de offentliga utgifterna och öka tillväxttakten. Under de omedelbara efterverkningarna till misslyckandet på Wall Street hade EU:s farhågor huvudsakligen riktats mot Irland, Baltikum och Östeuropa. Medelhavsområdet i sin helhet ansågs som relativt väl skyddat från den finansiella tsunami som korsade Atlanten med överljuds fart.

Den arabiska delen av Medelhavsområdet drabbades å sin sida inte så mycket av tvärstoppet för kapitalplaceringarna och handeln med derivativinstrument,* och utsattes således minimalt direkt för den finansiella krisen. För sin del hade Sydeuropa i allmänhet lydiga regeringar och i fallet Spanien starka banker. Italien var helt enkelt för stort för att misslyckas medan Grekland, även om det var ett irritationsmoment, var en pytteliten ekonomi (knapp 2% av EU:s bruttonationalprodukt) vars förseelser knappast hotade jättarna. 18 månader senare skrek de tyska och österrikiska Rush Limbaugh[§] om välfärdsdrottningarna vid Medelhavet som utövade utpressning mot förståndiga borgare för att få dessa att överlämna sina besparingar och sälja sina barn så att grekerna kunde bråka hela dagen och spanjorerna ta längre siesta. Men ett mer rimligt argument är att det i själva verket är Tysklands framgångar som undergräver eurozonen. Med lågkostnadsländer i öst, ojämförbara fördelar vad gäller produktivitet och en Kina-liknande fanatism om höga exportöverskott, konkurrerar Tyskland ut sina euro-släktingar i södra Europa. Samtidigt har EU i sin helhet sitt största exportöverskott med Turkiet och länderna utan olja i Nordafrika (34 miljarder dollar 2010), vilket säkerställer deras beroende av penningförsändelser, turism och utländska investeringar för att balansera kontona. Som ett resultat av det är hela Medelhavsområdet ytterst känsligt för förändringar av EU:s efterfrågan och räntor, medan Tyskland, Frankrike, Storbritannien och de andra rika länderna i norr har stora sekundära marknader som kan fungera som stötdämpare.

Euron är svänghjulet i denna alleuropeiska ekonomi med flera olika tempon. För Tyskland fungerar euron som en strömlinjeformad tysk mark som, genom att vara mindre sårbar för plötsliga uppskrivningar, garanterar att den tyska exporten har konkurrenskraftiga priser samtidigt som den inte minskar särskilt mycket på Berlins faktiska vetorätt inom EU:s ekonomi. För sydeuropeerna är den å andra sidan en faustiansk[†] uppgörelse som lockar till sig kapital i goda tider men avsäger sig användningen av valutaverktyg för att bekämpa handelsunderskott och arbetslöshet i dåliga tider. Nu när den spanska och grekiska sjukan har smittat Italien och hotar Frankrike dyker det upp en

* **Derivatinstrument** är ett samlingsnamn på en form av värdepapper. De vanligaste derivaten är optioner och terminer. Kännetecknande för finansiella derivat är att de är kopplade till händelser eller förutsättningar vid en specifik tidpunkt i framtiden, eller till en viss tidsperiod i framtiden – öa.

§ **Rush Limbaugh** är en amerikansk konservativ radiopratare – öa.

† Syftar på legenden om Faust som ingick en pakt med djävulen – öa.

svårsmält vision av eurons Europa i Berlin och Paris: finansiell samverkan genom omarbetning av avtalen. Efter att redan ha tappat kontrollen över valutapolitiken och tvingats skära ner sina offentliga sektorer under övervakning från EU:s och Internationella valutafondens tekniker, ombeds gäldenärsländerna nu acceptera ett permanent fransk-tyskt veto över sina budgetar och offentliga utgifter. På 1800-talet skickade Storbritannien ofta sina kanonbåtar för att tvinga sådana konkursförvaltare på länder i Latinamerika eller Asien som inte betalade sina skulder. På ett liknande sätt underkuvade de allierade Tyskland i Versailles, och lade därmed grunden för Tredje riket.

Vare sig det är genom att underkasta sig Sarkozy-Merkel eller att ställa in betalningarna och lämna eurozonen (och kanske EU) så döms ekonomierna i Medelhavsområdet till år av tillbakagång och kraftig arbetslöshet. Men deras befolkningar kommer inte godvilligt att säga godnatt. Portugal och Grekland var de länder som kom närmast verkliga samhällsrevolutioner på 1970-talet, och de har bevarat de mest hårdhudade vänsterkulturerna i Europa. I Spanien utgör den nya konservativa regeringen ett stort och inbjudande mål för en återuppväckt enad vänster och den mycket större men fortfarande formlösa proteströrelsen bland ungdomar. Förvisso kommer glödande kol av anti-kapitalism troligen att blåsas till flammor över hela Europa. Men den invandringsfientliga och Bryssel-fientliga högern kan vinna mycket mer än vänstern på en splittring av eurozonen och EU-vagnarnas cirklande runt kärnan. Precis som salafisterna i Egypten och Tea Party-rörelsen i USA har de nya högerpartierna i Europa en identitetspolitik och ett syndabockstänkande som redan har paketerats för att omedelbart delas ut. En utomordentlig strävan för den antikapitalistiska vänstern i Västeuropa vore att återta det politiska utrymme som kommunistpartierna fyllde under 30 år efter 1945. Rörelserna som leds av Marine Le Pen och Geert Wilders har å andra sidan rimliga förhoppningar om att på allvar utmana den mycket större och väl understödda konservativa valapparaten inom sina länders politiska liv. Den yttersta högerns övertagande av det republikanska partiet i USA ger dem en inspirerande mall.

7. *Revoltens motor*

Universitetsrevolterna 1968 i Europa och USA underblåstes andligen och politiskt av Tet-offensiven i Vietnam, gerillaupproren i Latinamerika, kulturevolutionen i Kina och upproren i gettona i USA. På liknande sätt har det senaste årets *indignados* fått sin urkraft från exemplen i Tunis och Kairo. (De arabiska invandrarnas många miljoner barn och barnbarn i södra Europa gör denna koppling djupt levande och stridbar.) Som ett resultat av det ockuperar nu passionerade 20-åringar torg på båda sidor om Medelhavet. Men 1968 delade få av de vita ungdomar som protesterade i Europa (med ett viktigt undantag i Nordirland) och USA samma verklighet som sina motsvarigheter i länderna i Syd. Även om de kände sig starkt utanför kunde de flesta av dem se fram mot att förvandla sina högskolebetyg till välbetalda medelklasskarriärer. Idag står i motsats till detta många av de som protesterar i New York, Barcelona och Aten inför framtidsutsikter som är dramatiskt mycket sämre än sina föräldrars och närmare de som deras motsvarigheter i Casablanca eller Alexandria har. (Om en del av ockupanterna av Zuccottiparken hade gått ut från universitetet för tio år sedan, så kunde de direkt ha fått löner på 100.000 dollar på en hedgefond eller investeringsbank. Idag arbetar de på Starbucks.)

Globalt befinner sig ungdomsarbetslösheten enligt ILO på rekordnivåer – mellan 25 och 50% i de flesta länder med ungdomsledda protester. Dessutom står en högskoleexamen i den arabiska revolutionens nordafrikanska smältdegel i omvänd proportion till sannolikheten att få ett jobb. Även i andra länder ger familjernas satsning på utbildning negativ utdelning, om man räknar med de skulder man dragit på sig. Samtidigt har tillgången till högre utbildning blivit mer begränsad, mest dramatiskt i USA, Storbritannien och Chile.

8. Brödköer

Den ekonomiska krisen kombinerar nedskrivningen av folkliga tillgångar (värdet på hemmen och således familjens rättigheter i USA, Irland, Spanien) med en hög inflation på grundläggande levnadsomkostnader, i synnerhet bränsle och mat. Inom den klassiska teorin, där allmänna pris-trender förväntas röra sig i takt med affärscyklerna, är detta en ovanlig korsning. I verkligheten kan den bli mer illavarslande. Hypotekskrisen i USA och på andra ställen är en del av den större ekonomiska krisen och kommer antingen att lösa sig genom att regeringen ingriper eller helt enkelt att tillgodohavandena förstörs. Priset på råolja kan i sin tur falla när det industriella Asien bromsar in och produktionsnivåerna ökar i Irak. (Debatten om peak-oil verkar både omöjlig att avgöra och oändlig.) Men livsmedelspriserna verkar hela tiden stiga långsamt och bestäms av krafter som till stor del ligger utanför den finansiella krisen och den industriella inbromsningen. Sedan början av 2000-talet har en allt större grupp experter varnat för att det världsomspännande livsmedelssystemet håller på att falla samman. Flera olika orsaker ger näring åt och förstärker varandra: användning av spannmål till kött- och bränsleproduktion, nyliberala nedskärningar av livsmedelssubventioner och prisstöd, otyglade spekulationer i skördar och förstklassig jordbruksmark, underinvestering av jordbruksforskning, instabila energipriser, utsugning av jorden och uttömning av grundvattenmagasinen, torka och klimatförändringar, och så vidare. En långsammare tillväxt kommer visserligen att minska en del av detta tryck (genom att kineserna äter mindre kött till exempel), men själva styrkan i befolkningsökningen – ytterligare tre miljarder människor under de nuvarande demonстранernas livstid – kommer att vidmakthålla trycket på efterfrågesidan (Genmanipulerade grödor har naturligtvis förts fram som en mirakellösning, men mer troligt för jordbruksföretagens vinster än för de totala skördarna.)

”Bröd” var det första kravet under protesterna på Tahrirtorget och ordet ljuder nästan lika högt under den arabiska våren som det gjorde under den ryska oktoberrevolutionen. Skälet är enkelt: vanliga egyptier, till exempel, använder omkring 60% av familjens budget på råolja (uppvärmning, matlagning, transporter), mjöl, vegetabiliska oljor och socker. 2008 steg plötsligt priserna på dessa basvaror med 25%. Den officiella fattigdomen steg brant i Egypten med 12%. Använd samma kvot i andra ”medelinkomstländer” så raderar inflationen på basvaror en avsevärd del av Världsbankens ”medelklasser under utveckling”.

9. I väntan på att Kina ska landa

Marx gav Kalifornien – guldruschen och den därav följande valutastimulansen till världshandeln – skulden för att revolutionerna på 1840-talet upphörde i förtid. Omedelbart i efterdyningarna till 2008 blev de så kallade BRIC-länderna det nya Kalifornien. Luftskeppet Wall Street föll ner från himlen och kraschade mot marken, men Kina fortsatte att flyga med Brasilien och Sydostasien i tät formation. Indien och Ryssland lyckades också hålla sina plan i luften. BRIC-ländernas spänstiga svävande förvånade investeringsrådgivare, ekonomiska kommentatorer och professionella astrologer – och alla förkunnade de att Kina, eller Indien, nu kunde hålla upp världen med en hand eller att Brasilien snart skulle bli rikare än Spanien. Deras euforiska godtrogenhet härrörde naturligtvis ur okunnighet om de enastående konstgrepp som användes av trollkarlarna i People’s Bank of China. I skarp motsats till detta har Beijing själv sedan länge uttryckt betydande farhågor över landets alltför stora beroende av export, hushållens otillräckliga köpkraft och bristen på hus till överkomliga priser jämsides med en enorm fastighetsbubbla.

I slutet på förra hösten minskade plötsligt Kina-optimisternas trosartiklar på ledarsidorna, och scenariot med en ”kraschlandning” blev favorit bland bookmakers. Ingen, inklusive den kinesiska ledningen, vet hur länge ekonomin kan fortsätta att flyga i den globala motvinden. Men den oundvikliga listan över passagerarförluster har redan satts ihop: Sydamerika, Australien, en stor del av Afrika och större delen av Sydostasien. Och – särskilt intressant – Tyskland som nu handlar mer

med Kina än med USA. En alltigenom triangulär världsomspännande lågkonjunktur är givetvis den icke linjära mardröm som jag åsyftade i början. Det är nästan en onödig upprepning att konstatera att det är just i BRIC-länderna, där folkets förväntningar på ekonomiska framsteg på senare tid har blivit så höga, som plågorna av ett nytt utarmande kan bli mest outhärdliga. Tusentals allmänna platser kan be om att få bli ockuperade. Inklusivt den som heter Himmelska fridens torg.

Postmarxister i väst – som bor i länder där kroppsarbetarna under den senaste generationen har minskat dramatiskt i absoluta eller relativa tal – grubblar lättjefullt om den ”proletära förmedlingen” nu är föråldrad eller ej och tvingar oss att tänka i termer av ”mångfald”, horisontell spontanitet, eller vad som helst. Men detta diskuteras inte i det stora industrialiserande samhälle som *Kapitalet* beskriver ännu mer korrekt än det viktorianska Storbritannien eller USA under New Deal. 200 miljoner kinesiska fabriksarbetare, gruvarbetare och byggnadsarbetare är den farligaste klassen på planeten. (Fråga bara statsledningen i Beijing.) Att de helt och fullt vaknar ur bubblan kan fortfarande avgöra om en socialistisk jord fortfarande är möjlig.

(Översättning från engelska, Göran Källqvist.)